

Forskning på og politikk rundt lærerrollen. Innledning, innspill og debatt

Begrunnelsene for at regjeringen etterspør kunnskap om lærerrollen i dag, er mange. Jeg vil her fokusere på to forhold som er av mer allmenn art: For det første er det klart at lærerrollen er politisk, i den forstand at den står i et politisk spenningsfelt. Dette er et kjennetegn for mange profesjoner, ikke bare lærere, men det er kanskje noe spesielt med lærerrollen i en norsk kontekst? For det andre er forskningen på lærerrollen og lærerprofesjon, og spesielt den norske varianten, mangelfull. Hvilken forskning og hvilken type forskning er det da vi trenger? Jeg vil innlede til debatt om hva som preger lærerrollen i dag og hvilken forskning vi trenger vi for å understøtte utviklingen av lærerprofesjonen.

Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen erfarte sin sterkeste konflikt hittil, rundt lærerstreiken ifjor. Til venstre Utdanningsforbundets leder Ragnhild Lied. Foto: Ida von Hanno Bast

Politikk og samfunn Utdannelse

Professorer skal forstå lærerne

Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen ønsker å skape en felles virkelige oppfatning med lærerne, og nedsetter en ekspertutvalg fullt av professorer.

«Klinkende klar» avvisning

Oslo: Hverken Utdanningsforbundets Ragnhild Lied eller Unios Anders Folkestad har videre tiltro til et ekspertutvalg som konfliktløser. Også KS-leder Gunn Marit Helgesen har lave forventninger.

Utdanningsforbundets Lied sier:

- Det som må være klinkende klart, det er at ikke noe ekspertutvalg kan løse tillitskrisen. Det er klinkende klart, og det er min reaksjon på dette.

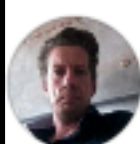
Leder i Unio Anders Folkestad stiller seg spørrende til tiltaket. Foto: Per Thrana

Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksens håp er at ekspertutvalget skal bidra til en felles virkelighetsoppfatning, og målet er å løse tillitskrisen.

Lied utdyper sin reaksjon:

- Tillitskrisen handler om forholdet mellom arbeidsgivere og arbeidstagere, forholdet til myndigheter, til sentrale politikere som lover. Dette er jo ikke noe et utvalg av eksperter kan gjøre noe med. Det er noe som må håndteres i dialogen mellom partene i arbeidslivet og det politiske systemet.

Åge Hvitstein @AHvitstein 11h

Jeg velger å tenke at @konservativ sitt professorutvalg får null betydning for lærerrollen i praksis når hovedpersonen ikke er invitert.

Terje Rove Pettersen @Bettan2 11h

@konservativ @Bettan2 lærere trenger jo vikarer, men er til gjengjeld fornøyd med baguetter...

Terje Rove Pettersen @t... 11h

Lærere kan ikke være med i ekspertutvalg, for da blir det et partsutvalg? Blir for mye vikarutgifter, kanskje? #lærerhverdag

Simon Malkenes @S... 23h

@roarulvestad ja. Det er som å ringe opplysningen når elevar kranglar. Blir ikkje vener att av ekspertutvalg.

Roar Ulvestad @roarulve... 12h

@SimonMalkenes @konservativ Det er vi det, Simon.

Simon Malkenes @Simon... 13h

@konservativ @roarulvestad når kommer utvalget som analyserer styringssystemet i norsk skole?

Torbjørn Røe Isaksen @... 14h

.@roarulvestad Det er ikke et forhandlingsutvalg, de skal analysere. Særlig se på politikken som er ført. For øvrig også drøftet m partene.

Roar Ulvestad @roarulvestad 1d

Det at lærarar ikkje er inviterte til å drøfte lærarrollen er eit sterkt signal om synet på lærarrollen, Isaksen @konservativ #ekspertutvalg

Gruppestruktur

- Ekspertgruppa
- Leder:
  - Thomas Dahl, professor, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
- Medlemmer:
  - Kåre Heggen, professor, Høgskulen i Volda
  - Lise Iversen Kulbrandstad, professor, Høgskolen i Hedmark
  - Torunn Lauvdal, rektor, Universitetet i Agder
  - Kjell G. Salvanes, professor, Norges Handelshøyskole
  - Kaare Skagen, professor, Høgskolen i Oslo og Akershus
  - Siw Skrøvset, dosent, Universitetet i Tromsø
  - Fredrik W. Thue, professor, Høgskolen i Oslo og Akershus
  - Berit Askling, professor emerita, Göteborgs universitet
  - Lars Qvortrup, professor, Aalborg universitet
- Sekretariatet legges til Senter for profesjonsstudier ved HiOA, og sekretæren blir førsteamanuensis Sølvi Mausestaden.
- Referansegruppa
  - Erling Lien Barlindhaug, avd.dir., KS utdanning
  - Silje Marie Bentzen, leder, Pedagogstudentene
  - Solveig Hvidsten Dahl, forbundsleder, Skolelederforbundet
  - Anne Finborud, leder, Skolenes landsforbund
  - Christian Hellevang, nestleder, Foreldreutvalget i grunnopplæringen
  - Eilert Isaksen-Warth, sentralstyremedlem, Elevorganisasjonen
  - Martin Minken, seniorrådgiver, Utdanningsforbundet
  - Gro Elisabeth Paulsen, leder, Norsk lektorlag

Mandat

- Formål:
- «å frambringe et kunnskapsgrunnlag som gir innsikt i og forståelse av den rollen dagens lærere har i skolen»
- «skal være et utgangspunkt for forslag om hvordan en framtidig lærerrolle, lærerprofesjon og profesjonsfelleskap kan utvikles»

1. Utvikling av lærerrollen

- Utviklingen av lærerrollen og læreryrkets status
  - Inkludere hvordan lærerrollen er omtalt i nasjonale styringsdokumenter
- Hva har hatt størst betydning for læreryrket slik det praktiseres i dag?
- Hvilken betydning har skoleeier og skoleleders styring hatt for lærerrollen?
- Hvilken rolle har lærerutdanningene spilt?
- Hvordan har lærerne forhold seg til utviklingen, blant annet gjennom politiske krav?

- Hvem rekrutteres til yrket?
- Sammenligne læreryrket med andre relevante profesjoner
- Hvordan har lønnsutviklingen og arbeidstidsbestemmelse påvirket forståelsen av lærerrollen blant lærere, skoleeiere og nasjonale myndigheter?

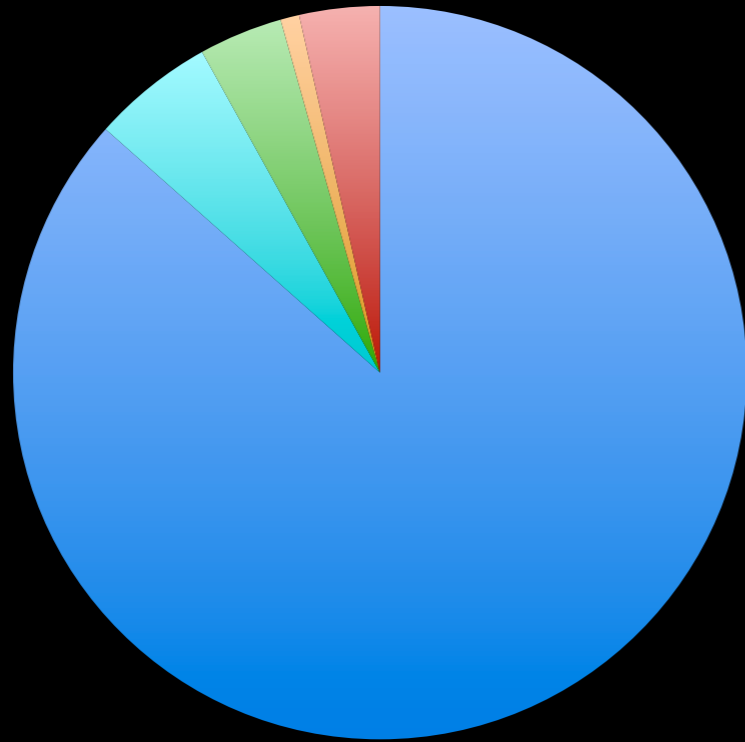
Lærerrollen i dag

- Hvordan utøves lærerrollen i dag?
- Sammenheng mellom de formelle krav og forventninger som stilles til lærerne i praksis?
- Hvordan påvirker bredden av krav og forventninger utøvelsen av læreryrket?

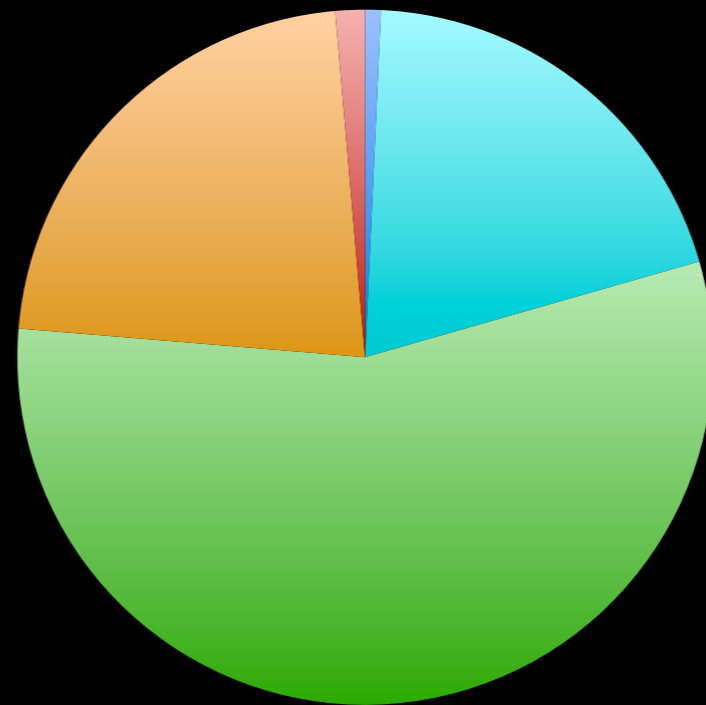

Hvordan utvikle lærerrollen?

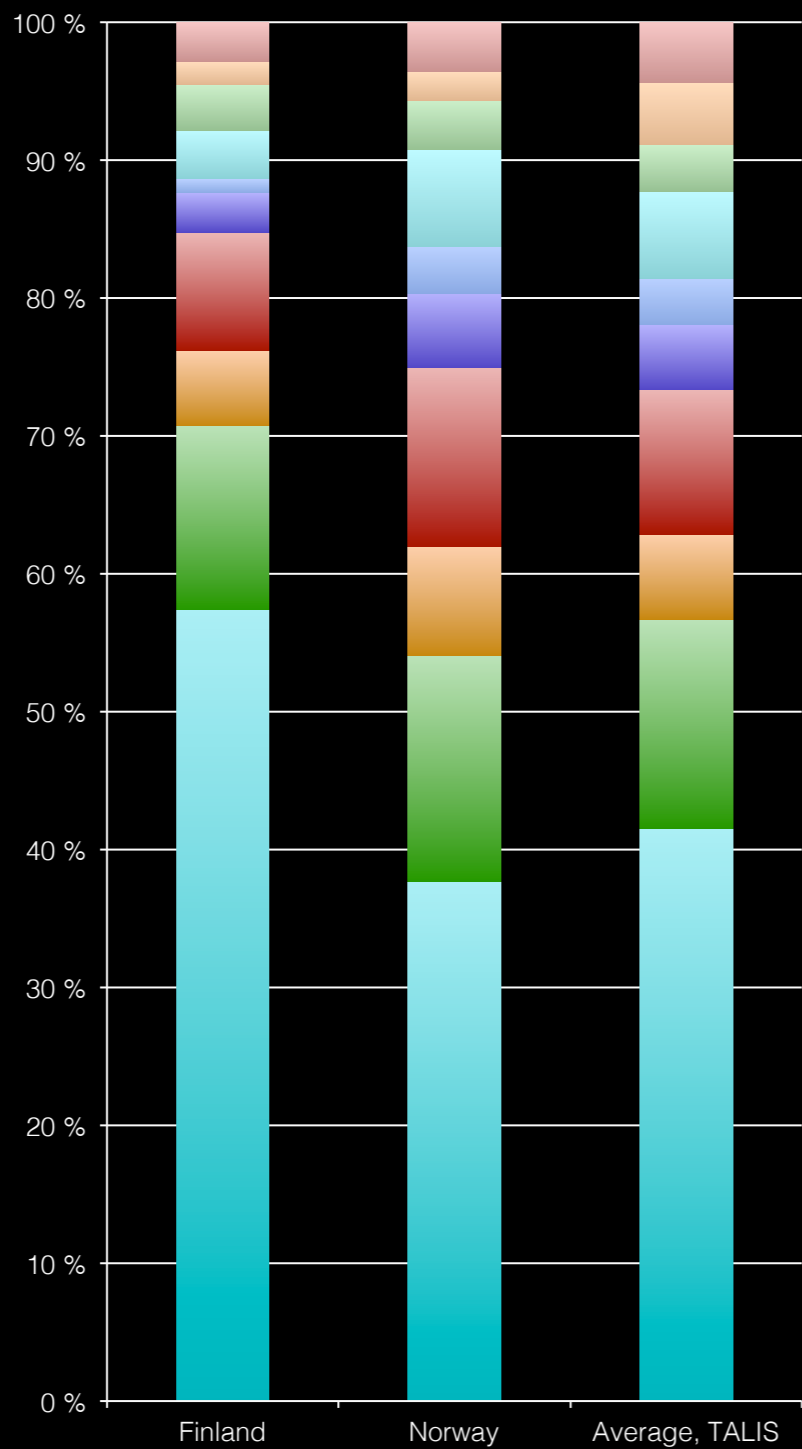
- Anbefalinger om hvordan lærerrollen kan styrkes og videreutvikles framover
- Definere overordnede kjennetegn for god profesjonsutøvelse
- Vurdere om de krav som stilles til lærerrollen er relevante, tilstrekkelige og godt begrunnede, eventuelt foreslå endringer

- Øvrige yrker
- Lærere
- Ingeniører
- Leger
- Sykepleiere

- 2320 Yrkesfaglærere
- 2330 Lektorer mv. (videregående skole)
- 2341 Grunnskolelærere
- 2342 Førskolelærere
- 2352 Spesiellærere / spesialpedagoger

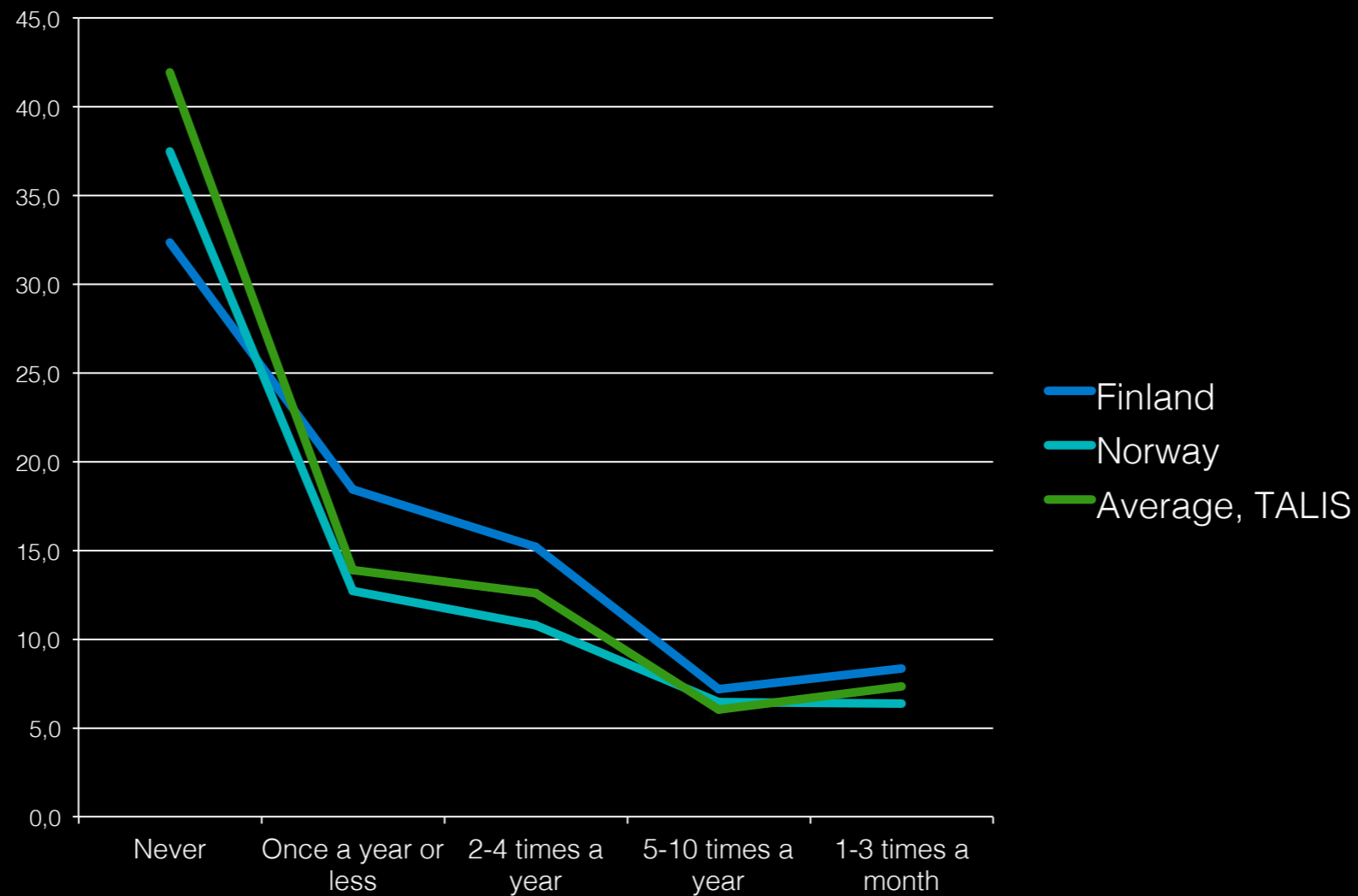

- Hours spent on all other tasks
- Hours spent engaging in extracurricular activities (e.g., sports and cultural activities after school)
- Hours spent on communication and co-operation with parents or guardians
- Hours spent on general administrative work (including communication, paperwork, and other clerical duties you undertake in your job)
- Hours spent in participation in school management
- Hours spent on student counselling (including student supervision, virtual counselling, career guidance and delinquency guidance)
- Hours spent marking/correcting of student work
- Hours spent on team work and dialogue with colleagues within the school
- Hours spent on individual planning or preparation of lessons either at school or out of school
- Hours spent on teaching

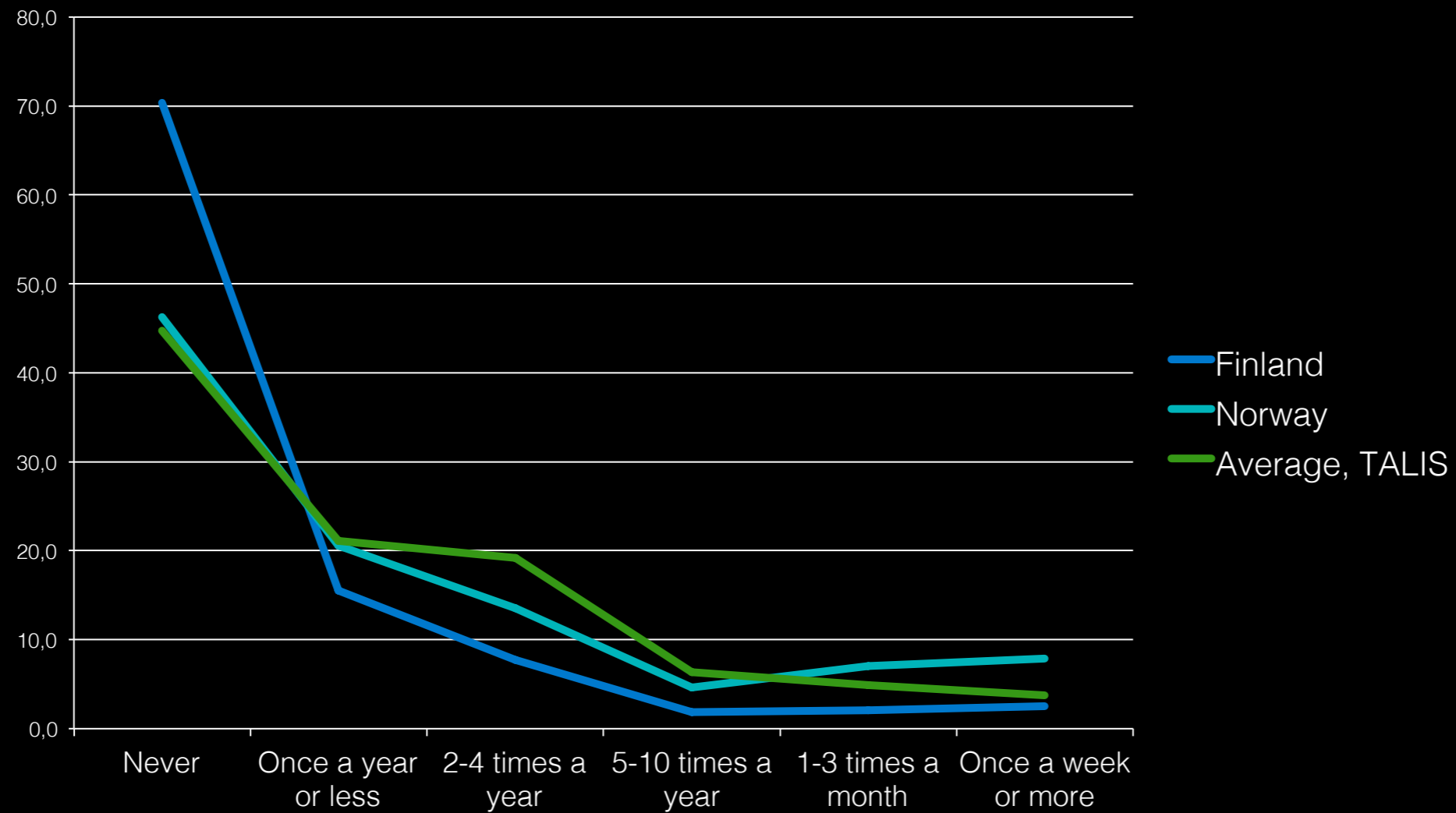
Gruppeoppgave

- Kjennetegn på finske skoleledere – en rolle for framtiden?
- Norske skoleledere i framtiden – kjennetegn?

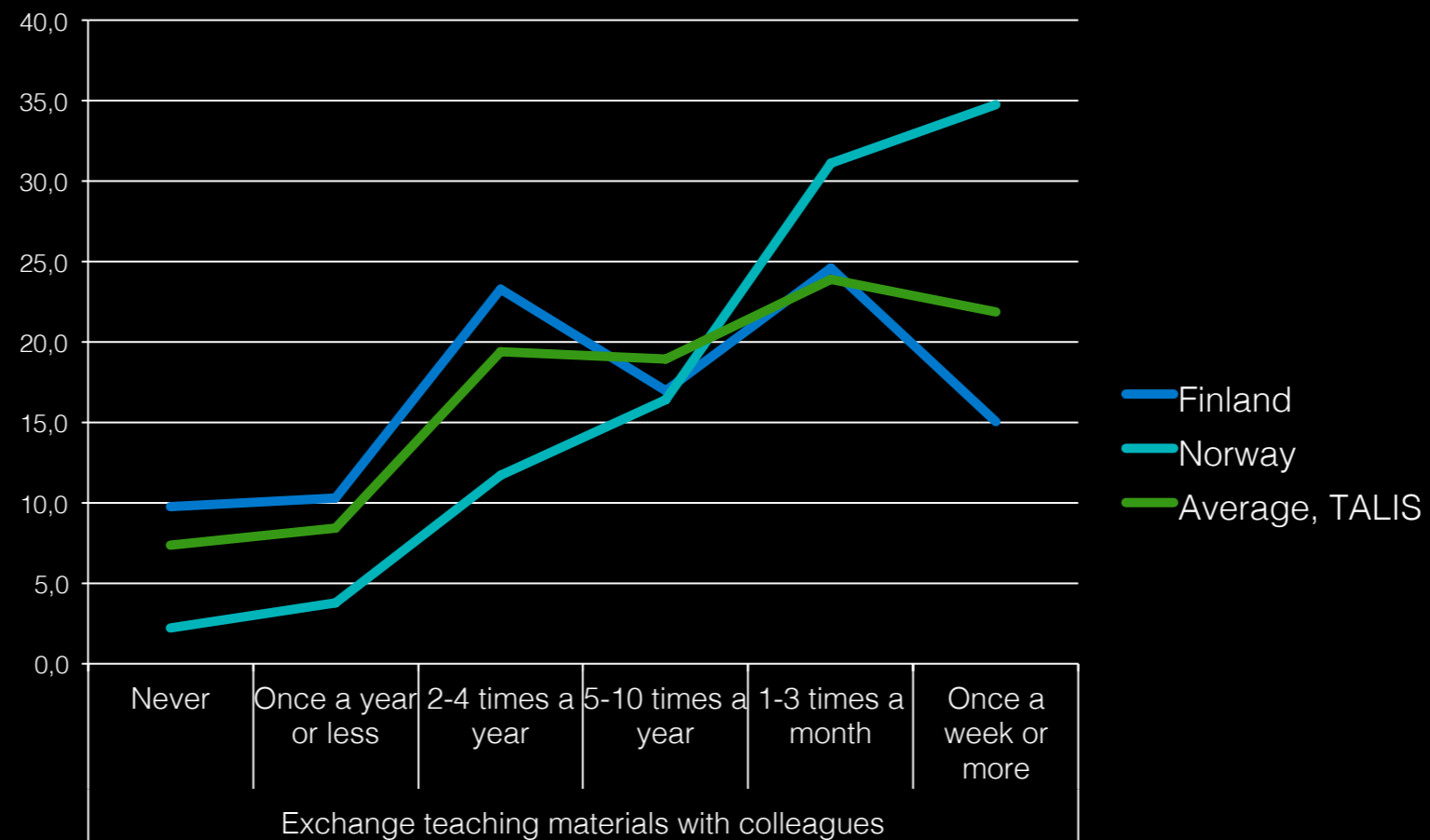
Teach jointly as a team in the same class

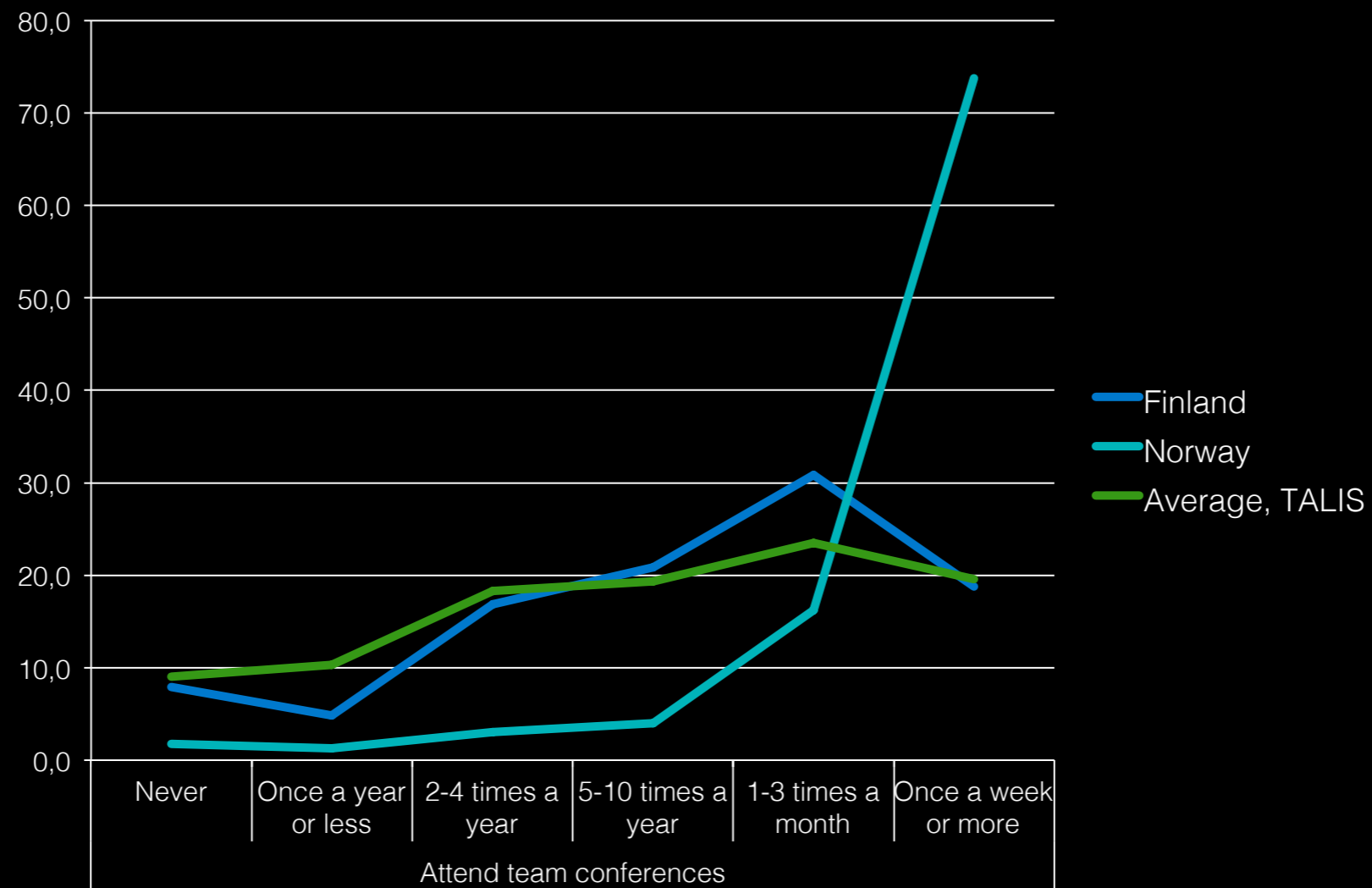
Observe other teachers' classes and provide feedback

Exchange teaching materials with colleagues

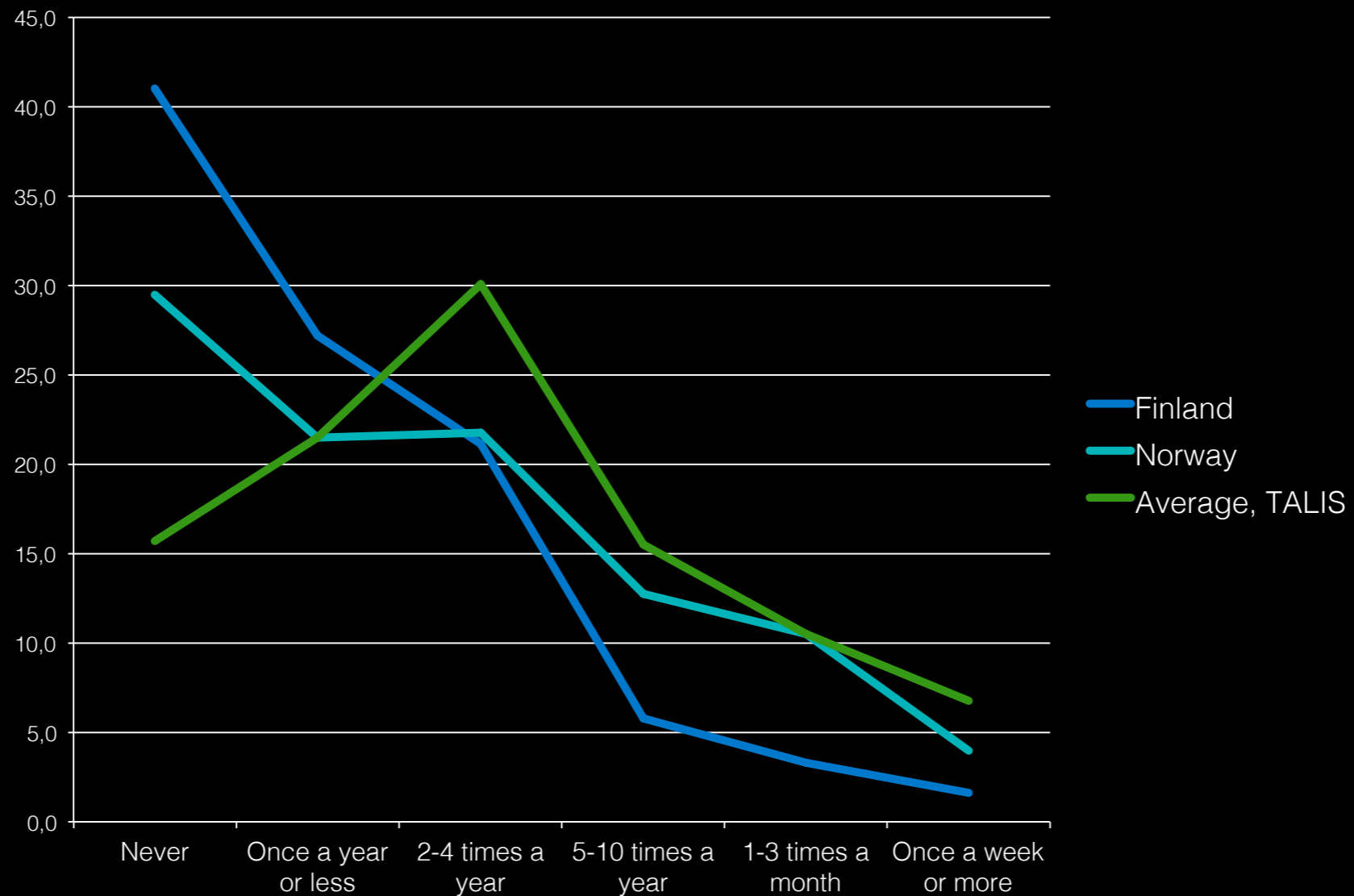

Attend team conferences

Take part in collaborative professional learning

	Working time required at school, in hours			
	Pre-primary	Primary	Lower secondary, general programmes	Upper secondary, general programmes
Finland	m	791	706	645
Norway	1 508	1 300	1 225	1 150
OECD average	1 266	1 196	1 172	1 135
EU21 average	1 205	1 104	1 074	1 068

Percentage of principals who report having engaged "often" or "very often" in the following leadership activities during the 12 months prior to the survey

	Collaborate with teachers to solve classroom discipline problems	Observe instruction in the classroom	Take action to support co-operation among teachers to develop new teaching practices	Take action to ensure that teachers take responsibility for improving their teaching skills	Take action to ensure that teachers feel responsible for their students' learning outcomes	Provide parents or guardians with information on the school and student performance	Check for mistakes and errors in school administrative procedures and reports	Resolve problems with the lesson timetable in the school	Collaborate with principals from other schools
Upper secondary									
Finland	14	4	55	58	60	13	52	48	85
Norway	28	6	51	54	55	16	34	23	56
Average	46	37	62	69	73	55	54	38	60
Lower secondary									
Finland	70	11	57	40	44	25	45	75	82
Norway	78	21	56	47	41	37	31	43	71
Average	68	49	64	69	76	66	61	47	62

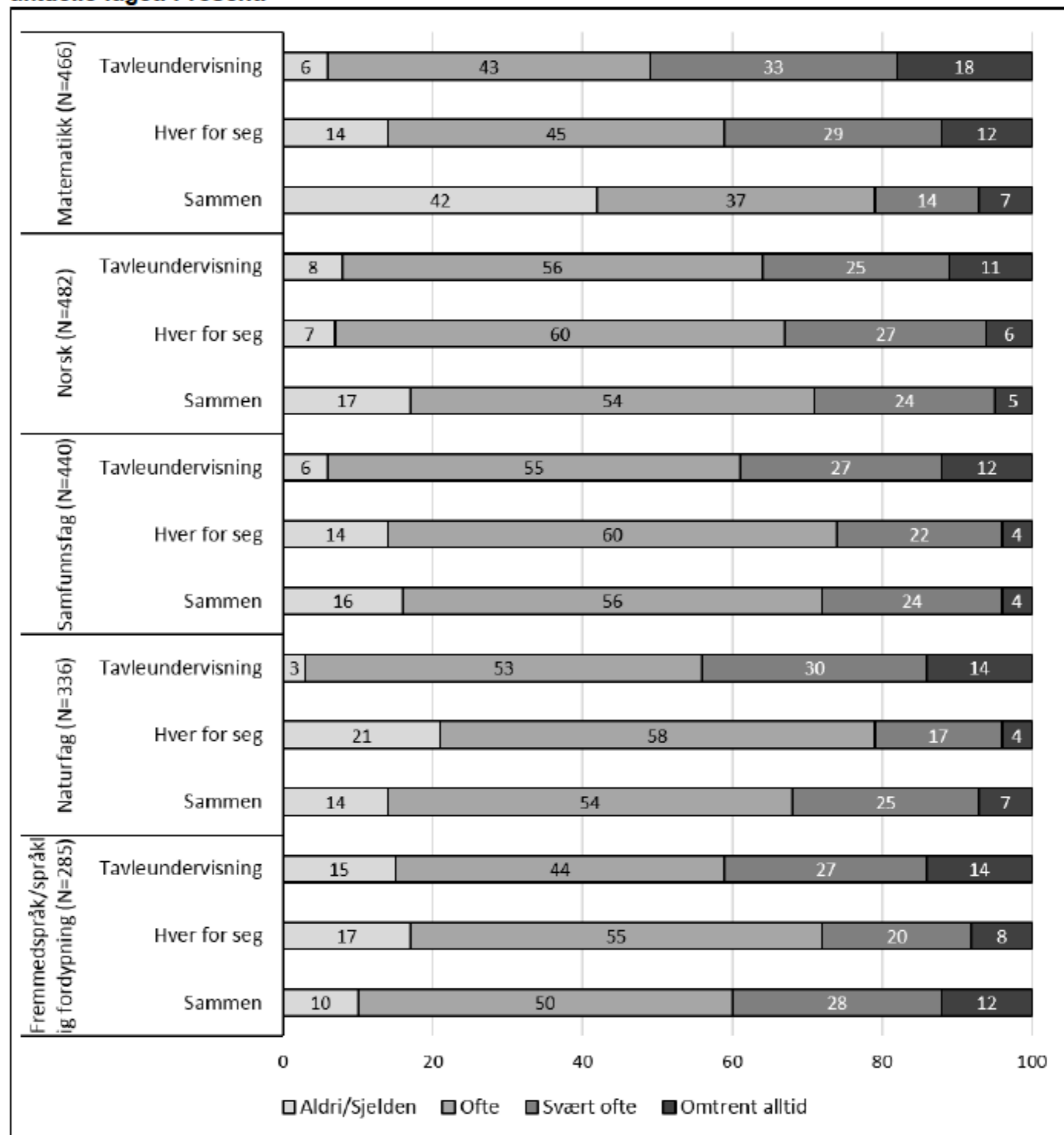
Ungdomstrinn i utvikling

- Markussen m.fl. 2016. *Fra politisk visjon til virkeligheten i klasserommet. Evaluering av virkemidlene i Ungdomstrinn i utvikling.* Delrapport 2. Oslo: NIFU.
- Svak forankring blant lærerne
- Stor variasjon i implementeringen
- Elever forteller om lite variasjon og lite praktisk undervisning

”Uklare roller, variert praksis og svak forankring”

- ”Elevene ønsker endring i undervisningsmåtene”
- Elevenes vurderinger ”underbygger behovet for en kompetanseutvikling blant lærerne, for et omfattende pedagogisk utviklingsarbeid som har som målsetting at undervisningen skal bli mer variert og praktisk”.
- ”Vi møtte entusiastiske skoleledere som hadde stor tro på skolebasert kompetanseutvikling og fortalte om gode prosesser på egen skole, mens lærere på samme skole kunne uttrykke at de sto uten informasjon eller også var uinteresserte i satsingen.”
- ”Mange kjenner ikke til at skolen deres deltar i satsingen Ungdomstrinn i utvikling (varierende fra 18 til 40 prosent avhengig av skolens satsingsområde).”

Figur 6.4 Bruk av ulike arbeidsformer i ulike fag. Lærere som har oppgitt å undervis i det aktuelle faget. Prosent.

Systematisk litteraturgjennomgang

Problemstillinger

- Hva kjennetegner forskningen på lærerrollen under Kunnskapsløftet, med norske lærere som informanter?
- Hvilke slags lærerroller møter lærerstudenter i forskningslitteraturen?
- Hvordan kan forskning om lærerrollen potensielt styrke lærerutdanninga?

Litteraturreview: omfang og inkluderingskriterier

Systematiske litteratursøk

- “configurative reviews” (Gough m fl., 2012)

- formål:

- å kartlegge forskning om lærerrollen og beskrive ulike karakteristikk ved forskningsfeltet
- å undersøke hvordan lærerrollen operasjonaliseres i eksisterende forskning

Inkluderingskriterier:

- “i dag” definert som under Kunnskapsløftet - 2006-2015
- geografisk avgrensning til Norge
- empiriske studier som har lærere, lærerstudenter eller lærerutdannere som informanter
- tidsskriftsartikler, doktorgradsavhandlinger, forskningsrapporter, masteroppgaver

Søkeord og søkebaser

Egne søk:

- lærerrollen – (teachers' role)
- lærerarbeid – (teachers' work)
- lærerprofesjonalitet – (teacher professionalism)
- lærerutdanning – (teacher education)
- lærersamarbeid – (teacher collaboration)

Tre kombinasjonssett

- styring og ledelse (lærere, autonomi, ansvar, styring, reformer)
- profesjonskunnskap, lærerutdanning, etter- og videreutdanning (lærere, kunnskap, kunnskapsbase, etter- og videreutdanning)
- undervisning, læring og skoleutvikling (lærere, læring, undervisning, skoleutvikling)

Søkebaser: Bibsys, Oria, Idunn, SCOPUS, ERIC, Cristin, NORA, institusjoners nettsider (for rapporter)